

Грабильнікова О. А.,
завідувач навчально-методичного кабінету
підготовки магістрів Центру післядипломної освіти,
Дніпропетровський національний університет ім. О. Гончара,
м. Дніпропетровськ, Україна

ЗБОРИ ЯК ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВА ФОРМА ВОЛЕВІЯВЛЕННЯ ГРОМАДЯН У СИСТЕМІ БЕЗПОСЕРЕДНЬОЇ ДЕМОКРАТІЇ УКРАЇНИ

Однією із форм здійснення влади народом в Україні згідно зі ст. 5 Основного Закону України є безпосередня демократія, яка реалізується відповідно до ст. 69 Конституції України через вибори, референдуми та інші форми безпосереднього народовладдя, визначальною ознакою якої є колективне волевиявлення громадян як виборців в різних формах безпосередньої демократії шляхом реалізації права голосу.

Безумовно вибори і референдуми є пріоритетними серед конституційно-правових форм безпосередньої демократії. Але окрім них існують й інші, відомі конституційно-правовій практиці України і зарубіжних країн, форми, де прийняття рішень ухвалюються шляхом голосування виборців. Так, аналіз законодавчого регулювання окремих форм безпосередньої демократії дає підстави виділяти поряд із виборами і референдумами такі їх самостійні форми, що діють як на загальнодержавному, так і на місцевому рівні, як: референдна ініціатива щодо проведення всеукраїнського та місцевого референдуму; загальні збори громадян за місцем проживання; місцеві ініціативи; громадські слухання; збори громадян у м. Києві; відкликання депутата місцевої ради, відкликання сільського, селищного, міського голови за народною ініціативою. До того ж вченими не виключається можливість запровадження в Україні й інших форм [1, с. 199-200].

Серед зазначених форм особливе місце займають загальні збори громадян, які, будучи самостійною і найпоширенішою, справедливо визнаються багатограним та багатофункціональним явищем і виступають в ролі структурних елементів організаційно-правової форми проведення виборів, референдумів та інших форм безпосередньої демократії, де їх волевиявлення здійснюється шляхом голосування на основі принципів виборчого права [2, с. 195-196].

Так, збори громадян України, які мають право голосу, є обов'язковими елементами проведення виборів, референдумів та інших форм безпосередньої демократії, де їх волевиявлення здійснюється шляхом голосування.

Такими є встановлені виборчим законодавством України партійні з'їзди (збори, конференції) з висування кандидатів на виборчі посади за пропорційною виборчою системою, які, будучи органічним елементом стадії висування кандидатів, являють собою певну самостійну форму волевиявлення виборців, результати якого закріплюються протоколом зборів. Це прямо впливає із змісту ст. 6 Закону України «Про політичні партії в Україні», що членом політичної партії може бути лише громадянин України, який відповідно до Конституції України має право голосу на виборах, тобто виборець. Ці партійні збори є монофункціональними, оскільки призначені лише для висування кандидатів на виборчі посади.

Особливості спеціальних прав виборців, як учасників всеукраїнського референдуму за народною ініціативою, обумовлюються передусім складною його формою, яка, окрім власне референдуму як форми безпосередньої демократії в Україні та способу здійснення влади безпосередньо Українським народом, включає збори громадян щодо його проведення, які є також самостійною правовою формою безпосередньої демократії. На зборах з проведення всеукраїнського референдуму за народною ініціативою громадяни вони наділяються правами: бути організаторами зборів громадян; обирати шляхом голосування голову, секретаря зборів, лічильну комісію; приймати рішення щодо доцільності проведення референдуму; затверджувати питання, які пропонується винести на референдум; обирати ініціативну групу референдуму; бути членом ініціативної групи; обирати уповноваженого представника ініціативної групи. Усі прийняті на цих зборах рішення закріплюються їх протоколом.

Переважна більшість інших форм безпосереднього народовладдя, в яких громадяни України реалізують право голосу, здійснюється на місцевому рівні у сфері місцевого самоврядування. Основною організаційно-правовою формою тут, відповідно до Положення про загальні збори громадян за місцем проживання, затвердженого Постановою Верховної Ради України від 17 грудня 1993 року, та статутів територіальних громад визнаються загальні збори громадян за місцем проживання.

У переважній більшості статутів територіальних громад закріплюється, що на зборах громадян здійснюється попередній розгляд місцевих ініціатив, створення ініціативних груп для збору підписів на підтримку місцевої ініціативи чи на підтримку вимоги щодо проведення громадських слухань, відкликання депутата місцевої ради, відкликання сільського, селищного, міського голови за народною ініціативою. про внесення на розгляд рад пропозицій про проведення місцевого референдуму; про утворення ініціативних груп місцевих референдумів, доручень виборців тощо.

У роботі загальних зборів громадян беруть участь члени територіальної громади, які мають право голосу на місцевих виборах та проживають на відповідній території. Рішення зборів ухвалюються простою більшістю голосів учасників зборів з правом голосу шляхом відкритого або таємного голосування. Спосіб голосування визначається регламентом, затвердженим учасниками загальних зборів. Рішення загальних зборів оформлюються протоколом. Їх рішення, прийняті в межах чинного законодавства, є обов'язковими для виконання органами та членами територіальної самоорганізації громадян.

Отже, на підставі викладеного можна дійти висновку, що загальні збори громадян є невід'ємною, передбаченою нормами права універсальною, демократичною, організаційно-правовою формою проведення виборів, референдумів та інших форм безпосередньої демократії, де волевиявлення громадян здійснюється шляхом голосування на основі принципів виборчого права.

Література

1. Совгиря О. В. Конституційне право України: навч. посіб. / О. В. Совгиря, Н. Г. Шукліна. – К.: Юрінком Інтер, 2007. – 632 с. – С. 199-200.
2. Комарова В. В. Формы непосредственной демократии в России: учеб. пособие / В. В. Комарова. – М.: Изд-во «Ось-89», 1998. – 304 с. – С. 195-196.

УДК 342.922:357.2

Гусар О. А., старший викладач,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ЗАХОДИ ЩОДО ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ В ДЕРЖАВНІЙ АВІАЦІЙНІЙ СЛУЖБІ УКРАЇНИ

В контексті проведення інституційних перетворень в системі державного управління з метою реалізації адміністративної реформи постає необхідність створення нової організаційної структури органів державної влади та механізмів щодо запобігання дублювання функцій державних органів, визначення стандартів надання адміністративних послуг та створення механізмів інформаційної відкритості влади.

Одним із ключових чинників у створенні в державі міцної соціальної підтримки європейського вибору країни, виконанню зобов'язань розбудовувати розвинуту й сталу демократію та ринкову економіку постає добір та організація персоналу, який забезпечує функціонування однієї із таких економічно привабливих галузей, як цивільна авіація. В Повітряному кодексі України в ст. 5 визначено, що реалізацію державної політики і стратегію розвитку авіації України, державне регулювання діяльності в галузі цивільної авіації здійснює уповноважений орган з